

STORTINGET

Innst. 223 S

(2019–2020)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:22 S (2019–2020)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Audun Lysbakken og Lars Haltbrekken om å beskytte Trænarevet og omkringliggende områder mot miljøskadelig oljeaktivitet

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen stanse alle planlagte prøveboringer i havområder som er planlagt innlemmet som særlig verdifulle områder i den kommende helhetlige nasjonale planen for marine verneområder, i revisjon av forvaltningsplanen for Barentshavet og områdene utenfor Lofoten, samt i oppdatering av forvaltningsplanene for Norskehavet og Nordsjøen-Skagerrak.
2. Stortinget ber regjeringen klargjøre for lisenshavere at det ikke vil være aktuelt å tillate utbygging av olje- og gassfelt i området rundt Trænarevet eller andre havområder som er planlagt innlemmet som et særlig verdifullt område i den kommende helhetlige nasjonale planen for marine verneområder, i revisjon av forvaltningsplanen for Barentshavet og områdene utenfor Lofoten, eller i oppdatering av forvaltningsplanene for Norskehavet og Nordsjøen-Skagerrak.
3. Stortinget ber regjeringen verne havområdet rundt Trænarevet fra petroleumsaktivitet i den kommende nasjonale planen for marine verneområder.

4. Stortinget ber regjeringen inkludere de oppdaterte særlig verdifulle og sårbare områdene (SVO) i forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten og forvaltningsplanene for Norskehavet og Nordsjøen-Skagerrak i tråd med anbefalingene i det faglige grunnlaget «Særlig verdifulle og sårbare områder | M-1303», og verne disse områdene fra oljeaktivitet i den kommende nasjonale planen for marine verneområder.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Espen Barth Eide, Ruth Grung, Else-May Norderhus og Runar Sjøstad, fra Høyre, Liv Kari Eskeland, Stefan Heggelund, Aase Simonsen, og Lene Westgaard-Halle, fra Fremskrittspartiet, Jon Georg Dale og Terje Halleland, fra Senterpartiet, Sandra Borch og Ole André Myhrvold, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, fra Venstre, lederen Ketil Kjenseth, fra Kristelig Folkeparti, Tore Storehaug, og fra Miljøpartiet De Grønne, Une Bastholm, viser til at marine verneområder kan bli opprettet etter naturmangfoldloven § 39 ut til tolv nautiske mil fra grunnlinjen. Trænarevet, som ligger i norsk økonomisk sone, er derfor etter dagens lovverk ikke en del av tverrsektorielt vern etter naturmangfoldloven. Trænarevet har siden 2010 vært beskyttet mot bruk av skadelige bunnredskaper, jf. forskrift 22. desember 2004 nr. 1878 om utøvelse av fisket i sjøen (utøvelsesforskriften) § 66.

Komiteen viser til at forvaltningsplanene for havområdene er overordnede og politiske rammeverk for

all aktivitet i norske havområder. Som en del av dette arbeidet blir det også identifisert særlig verdifulle og sårbare områder (SVO-er) der det må vises særlig varsomhet. Trænarevet ligger innenfor et område som er åpnet for petroleumsvirksomhet, og er omfattet av boretidsavgrensinger for leteboring i perioden 1. februar til 31. august, samt for seismikk i perioden 1. januar til 1. mai. Videre viser komiteen til at Trænarevet grenser til det særlig verdifulle og sårbare området Lofoten til Tromsøflaket.

Komiteen viser ellers til brev av 10. februar 2020 fra klima- og miljøminister Sveinung Rotevatn. Brevet er lagt ved innstillingen.

Fleirtalet i komiteen, medlemmene fra Arbeidarpartiet, Høgre, Framstegspartiet, Venstre og Kristeleg Folkeparti, legg til grunn at varsemnd er viktig i område som er definerte som eller ligg nær område som er sårbare og verdifulle område (SVO). Trænarevet er allereie i dag beskytta mot bruk av skadeleg botnreiskap ved fiske, slik statsråden også peikar på i sitt svarbrev datert 10. februar 2020.

Medlemene i komiteen frå Høgre, Framstegspartiet, Venstre og Kristeleg Folkeparti ønskjer å påpeike at Trænarevet ligg i eit område som vart innlemma i TFO-ordninga og dermed gjort tilgjengeleg for petroleumsvirksemd i 2011 av den raudgrøne regjeringa.

Medlemene i komiteen frå Høgre, Venstre og Kristeleg Folkeparti viser vidare til Granavolden-plattformen, som slår fast at i revidering av forvaltningsplanen for Barentshavet og Lofoten vil miljøfaglege råd i eller nær verdifulle og sårbare område (SVO) vektleggast.

Fleirtalet i komiteen, medlemmene frå Arbeidarpartiet, Høgre, Framstegspartiet, Venstre og Kristeleg Folkeparti, imøteser forvaltningsplanen for havområda og heilskapleg nasjonal plan for marine verneområde, som er varsla frå regjeringa inneverande år.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til behandlingen av «Oppdatering av forvaltningsplanen for Norskehavet», Innst. 455 S (2016–2017), hvor det videre arbeidet med marine verneområder ble grundig drøftet.

Disse medlemmer viser i denne forbindelse til vedtaket Stortinget fattet i denne saken:

«Stortinget ber regjeringen om å følge opp arbeidet med en helhetlig nasjonal plan for marine verneområder og prioritere områdene som er definert som særlig verdifulle og sårbare (SVO) i dette arbeidet. Stortinget

ber regjeringen legge fram en egen sak om dette senest i 2020.»

Disse medlemmer forventer at regjeringen følger opp Stortingets vedtak, og at det blir lagt fram en sak om marine verneområder senest i 2020.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet deler forslagsstillernes oppfatning av Trænarevet som et verdifullt område, hvor det er gode grunner for å legge et føre-var-prinsipp til grunn. Videre vil disse medlemmer også vise til vedtak i Innst. 455 S (2016–2017), der Stortinget ber regjeringen legge frem en helhetlig nasjonal plan for marine verneområder i løpet av inneværende år.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, er kjent med den bekymringen som råder lokalt i denne saken, hvor prosessene rundt marine verneplaner i enkelte tilfeller har vart i opptil 10 år. Flertallet forstår at lokalbefolkningen har vanskelig for å stole på at Trænarevet faktisk blir vernet gjennom en nasjonal prosess, i likhet med å vente på at nye kandidatområder for SVO skal få en helhetlig gjennomgang i løpet av en toårsperiode.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet vil også peke på at forventningene lokalt knyttet til eventuelle ringvirkninger av oljeleting i dette området er relativt lave i Nordland. At Equinor ikke valgte ilandføringsløsning i Veidnes i Finnmark, styrker etter disse medlemmers syn antagelig ikke støtten for oljevirkosomhet i Nord-Norge generelt, og rundt Trænarevet spesielt.

Disse medlemmer ser at forslaget i noen grad foregriper det arbeidet som Stortinget skal gjøre i forbindelse med plan for marine verneområder i løpet av året, men mener at hensynene som det er redegjort for når det gjelder Trænarevet, tilsier at det er naturlig å støtte forslag om å klargjøre at det ikke er aktuelt å tillate utbygging av olje- og gassfelt i området rundt Trænarevet eller andre havområder som er planlagt innlemmet som et særlig verdifullt område i de nærmere angitte planene, og å sende et klart politisk signal om at havområdet rundt Trænarevet vernes fra petroleumsakktivitet i den kommende nasjonale planen for marine verneområder.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at Trænarevet tilhører det verdifulle økosystemet i LoVeSe-regionen. Området er viktig for fisk, fugler, koraller og annet marint liv. Området rundt Trænarevet er Norges viktigste gyte- og oppvekstområde for en rek-

ke fiskeslag og har store populasjoner av sjøfugl og viktige dypvannskoraller.

I påvente av innlemming av Trænarevet som et særlig verdifullt område hvor det ikke bør være oljeaktivitet, er det viktig å unngå miljøkatastrofer som følge av oljeleting. Trænaområdet ligger mellom Røst og Træna på den nordlige delen av Helgelandskysten. Et oljeutslipp på Trænarevet vil ifølge Havforskningsinstituttet være minst like skadelig for disse naturverdiene som et utslipp i Lofoten, Vesterålen eller Senja.

Disse medlemmer viser til at forvaltningsplanen for Norskehavet fra 2009 la begrensninger på industriell virksomhet, inkludert petroleumsvirksomhet, i områdene i Norskehavet som er definert som særlig verdifulle (SVO). Begrensningene bør etter disse medlemmers syn videreføres.

Disse medlemmer viser til Innst. 455 S (2016–2017), der flertallet i komiteen (Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne) viste til at vern av særlig sårbar natur i disse områdene (SVO):

«må skje etter naturmangfoldloven og internasjonale konvensjoner, for eksempel gjennom å gi områdene status som marine verneområder.»

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen stanse alle planlagte prøveboringer i havområder som er planlagt innlemmet som særlig verdifulle områder i den kommende helhetlige nasjonale planen for marine verneområder, i revisjon av forvaltningsplanen for Barentshavet og områdene utenfor Lofoten, samt i oppdatering av forvaltningsplanene for Norskehavet og Nordsjøen-Skagerrak.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen klargjøre for lisenshavere at det ikke vil være aktuelt å tillate utbygging av olje- og gassfelt i området rundt Trænarevet eller andre havområder som er planlagt innlemmet som et særlig verdifullt område i den kommende helhetlige nasjonale planen for marine verneområder, i revisjon av forvaltningsplanen for Barentshavet og områdene utenfor Lofoten, eller i oppdatering av forvaltningsplanene for Norskehavet og Nordsjøen-Skagerrak.»

«Stortinget ber regjeringen verne havområdet rundt Trænarevet fra petroleumsaktivitet i den kommende nasjonale planen for marine verneområder.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen inkludere de oppdaterte særlig verdifulle og sårbare områdene (SVO) i forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten og forvaltningsplanene for Norskehavet og Nordsjøen-Skagerrak i tråd med anbefalingene i det faglige grunnlaget «Særlig verdifulle og sårbare områder | M-1303», og verne disse områdene fra oljeaktivitet i den kommende nasjonale planen for marine verneområder.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen klargjøre for lisenshavere at det ikke vil være aktuelt å tillate utbygging av olje- og gassfelt i området rundt Trænarevet eller andre havområder som er planlagt innlemmet som et særlig verdifullt område i den kommende helhetlige nasjonale planen for marine verneområder, i revisjon av forvaltningsplanen for Barentshavet og områdene utenfor Lofoten, eller i oppdatering av forvaltningsplanene for Norskehavet og Nordsjøen-Skagerrak.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen verne havområdet rundt Trænarevet fra petroleumsaktivitet i den kommende nasjonale planen for marine verneområder.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen stanse alle planlagte prøveboringer i havområder som er planlagt innlemmet som særlig verdifulle områder i den kommende helhetlige nasjonale planen for marine verneområder, i revisjon av forvaltningsplanen for Barentshavet og områdene utenfor Lofoten, samt i oppdatering av forvaltningsplanene for Norskehavet og Nordsjøen-Skagerrak.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen inkludere de oppdaterte særlig verdifulle og sårbare områdene (SVO) i forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten og forvaltningsplanene for Norskehavet og Nordsjøen-Skagerrak i tråd med anbefalingene i det faglige grunnlaget «Særlig verdifulle og sårbare områder | M-1303», og verne disse områdene fra oljeaktivitet i den

kommende nasjonale planen for marine verneområder.

til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti .

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser

vedtak:

Dokument 8:22 S (2019–2020) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Audun Lysbakken og Lars Haltbrekken om å beskytte Træna-revet og omkringliggende områder mot miljøskadelig oljeaktivitet – vedtas ikke.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 31. mars 2020

Ketil Kjenseth

leder

Lene Westgaard-Halle

ordfører

VEDLEGG**Brev fra Klima- og miljødepartementet v/statsråd Sveinung Rotevatn til energi- og miljøkomiteen, datert 10. februar 2020****Vedrørende representantforslag 22 S (2019-2020) om å beskytte Trænarevet og omkringliggende område mot miljøskadeleg oljeaktivitet**

Eg viser til brev av 30. januar 2020 frå Stortingets energi- og miljøkomite om representantforslag frå stortingsrepresentantane Une Bastholm, Audun Lysbakken og Lars Haltbrekken om å beskytte Trænarevet og omkringliggende område mot miljøskadeleg oljeaktivitet.

Til forslaget punkt 1: Stortinget ber regjeringa stanse alle planlagte prøveboringer i havområder som er planlagt innlemmet som særleg verdifulle områder i den kommende *helhetlige nasjonale planen for marine verneområder, i revisjon av forvaltningsplanen for Barentshavet og områdene utenfor Lofoten, samt i oppdatering av forvaltningsplanene for Norskehavet og Nordsjøen-Skagerrak*.

Forvaltningsplanane for havområda er overordna og politiske rammeverk for all aktivitet i norske havområda. Som ein del av dette arbeidet blir det også identifisert særleg verdifulle og sårbare område (SVO'er) der det må visast særleg aktsemd. Dette gjeld relativt store og til dels samanhengande område, og forvaltningsplanane i seg sjølv inneber ikkje noko juridisk bindande regulering av aktivitet i områda. Planane må derfor følgjast opp gjennom bruk av aktuelt lovverk, til dømes ved å opprette tverrsektorielle marine verneområde etter naturmangfaldlova, men også der det er aktuelt gjennom vedtak etter havressurslova, petroleumslova, havne- og farvannslova m.v. Det kan i tråd med dette vere overlapp mellom SVO'er og område som er aktuelle for marint vern etter naturmangfaldlova eller vern etter anna lovverk, men områda vil likevel ikkje vere identiske.

Regjeringa har slått fast å føre vidare arbeidet med plan for marine verneområde, med mål om at eit representativt utval av havområda blir verna. Regjeringa tar sikte på å komme tilbake til Stortinget med ein heilskapleg nasjonal plan for marine verneområde på eigna måte i løpet av 2020, jf. Stortingets vedtak ved handsaming av Innst. 455 S (2016-2017) angående oppdatering av forvaltningsplanen for Norskehavet (2016-2017).

Tilrådinga frå Rådgjevande utval for marin verneplan frå 2004 utgjer det sentrale faglege grunnlaget for arbeidet med marine verneområde. Utvalet tilrådde vern av 36 område som til saman representerte eit godt og balansert utval av undersjøisk natur. Dei tre første marine verneområda etter naturmangfaldlova blei oppretta i 2013, og ytterlegare tre område blei verna i 2016. Vidare inngår eitt av områda i Raet nasjonalpark, som blei oppretta i 2016. Arbeid med planlagt vern går føre

seg for ytterlegare 21 område. Av desse er 13 område sendt departementet for fastsetting, mens vern av dei andre områda er i prosess hos Miljødirektoratet og Fylkesmannen.

Dåverande Miljøverndepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet og Olje- og energidepartementet fastsette 6. april 2005 "*midlertidige retningslinjer for behandling av saker som kan berøre kandidatområder til plan for marint beskyttede områder*". I tråd med desse retningslinjene skal inngrep og aktivitetar som kan føre til varig skade i høve til aktuelt verneformål og verneverdiar så langt som mogleg unngås.

Til forslaget punkt 2: Stortinget ber regjeringa klargjøre for lisenshavere at det ikkje vil være aktuelt å tillate utbygging av olje- og gassfelt i området rundt Trænarevet eller andre havområder som er planlagt innlemmet som et særleg verdifullt område i den kommende *helhetlige nasjonale planen for marine verneområder, i revisjon av forvaltningsplanen for Barentshavet og områdene utenfor Lofoten, eller i oppdatering av forvaltningsplanene for Norskehavet og Nordsjøen-Skagerrak*.

Trænarevet ligg innanfor eit område som er opna for petroleumsvirksomheit, og er omfatta av boretidsavgrensingar for leiteboring i perioden 1. februar til 31. august, samt for seismikk i perioden 1. januar til 1. mai. Trænarevet grenser til det særleg verdifulle og sårbare området (SVO) Lofoten til Tromsøflaket. Særleg verdifulle og sårbare område er område som har vesentleg verdi for det biologiske mangfaldet og den biologiske produksjonen i havområdet, også utanfor sjølve områda. At eit område er identifisert som særleg verdifullt og sårbart, gir ikkje direkte verknader i form av avgrensingar for næringsaktivitet, men signaliserer at det er viktig å vise særleg aktsemd i desse områda.

Faglege forum for heilskapleg og økosystembasert forvaltning av norske havområde har utarbeida det faglege grunnlaget for å revidere og oppdatere forvaltningsplanane for havområda. I dette arbeidet blei det blant anna vurdert om særleg verdifulle og sårbare område burde bli utvida på grunnlag av at det har komme mykje ny kunnskap om arealbruken til sjøfugl. I det faglege grunnlaget ligg det eit kandidatområde i tilknytning til SVO Lofoten til Tromsøflaket, som også inkluderer areala ved Trænarevet.

Faglig forum har i sin rapport *Om kandidatområder for særleg verdifulle og sårbare områder* (oktober 2019) konkludert med at det er behov for ytterlegare arbeid med verdiar og sårbarheit i kandidatområda og ein heil-

skapleg gjennomgang av dei særleg verdifulle og sårbare områda. Eit faggrunnlag bør ifølge Faglig forum kunne vere ferdig i løpet av ein toårsperiode. Med bakgrunn i dette planlagde arbeidet såg Faglig forum det ikkje som formålstenleg å utvide områda nå.

Til forslaget punkt 3: *Stortinget ber regjeringen verne havområdet rundt Trænarevet fra petroleumsaktivitet i den kommende nasjonale planen for marine verneområder.*

Marine verneområde kan bli oppretta i medhald av naturmangfaldlova § 39 ut til tolv nautiske mil frå grunnlinja (i territorialfarvatnet). Trænarevet, som ligg i norsk økonomisk sone, er derfor etter dagens lovverk ikkje aktuelt for tverrsektorielt vern etter naturmangfaldlova. Trænarevet har sidan 2010 vært beskytta mot bruk av skadelege bunnredskap, jf. forskrift 22. desember 2004 nr. 1878 om utøvelse av fisket i sjøen (utøvelsesforskrifta) § 66.

Som ein del av den heiskapelege planen for det vidare arbeidet med marine verneområde skal status for arbeidet bli evaluert, og vidare behov for vern med bakgrunn i nasjonale og internasjonale mål identifiserast. I forvaltninga av havområda vil det løpande bli vurdert på grunnlag av tilgjengeleg kunnskap om det er behov for nye tiltak eller verkemiddel for å bevare marine naturverdier.

Til forslaget punkt 4: *Stortinget ber regjeringen inkludere de oppdaterte særlig verdifulle og sårbare områdene (SVO) i forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten og forvaltningsplanene for Norskehavet og Nordsjøen-Skagerrak i tråd med anbefalingene i det faglige grunnlaget «Særlig verdifulle og sårbare områder I M—1303», og verne disse områdene fra oljeaktivitet i den kommende nasjonale planen for marine verneområder.*

Eg viser til svar under punkt 2 om dei særleg verdifulle og sårbare områda. Klima- og miljødepartementet har sett i gang arbeidet med å utarbeide ein plan for det vidare arbeidet med marint vern. Regjeringa tar sikte på å komme tilbake til Stortinget på eigna måte i 2020.

